

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 41 (1927)

Artikel: Rapport davart il dizionari rumantsch per l'an 1926
Autor: Pult, C.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-198550>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

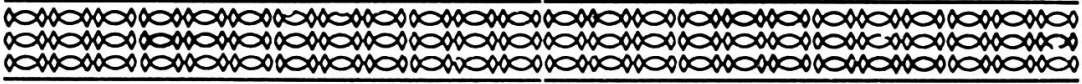
L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 05.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

RAPPORT DAVART IL DIZIONARI RUMANTSCH PER L'AN 1926

DA PROF. DR. C. PULT

La redacziun ha darcheu dad annunziar ün müdamaint important pel svilup da l'ouvra. Nos segretari, Sar Stevan Loringett, fich bun cognoschitur da noss differentes dialects e da nossa litteratura, hom da fin sentimaint per tuot quai cha la lingua ha dad ajen e d'original, e chi avaiva il dun da far sentir quaistas bellezzas eir a noss correspondents ed ils animar per ellas, — nos bun Stevan Loringett abandonet prümavaira passada la redacziun dal dizionari. Cun tuot la grand'amur ch'el portaiva pel greiv dovair surtut, sia numerosa famiglia al cussglaiva fingià dad ans dinnan d'as da ad ün'occupaziun plü lucrativa. El chattet üna tala chi as cunfà fich bain cun seis natüral serain e conciliant e sia cosiderabla forza persvasiva. In tala intrapraisa po el far blier dal bain a nossas famiglias grischunas, ed, as movand el uoss'adüna in mez alla vit'activa dal pövel, al croderà da temp in temp in sain qualcha preziosa fluor dialectala, ch'el nun tarderà da surdar, amô frais-ch'e savurusa, a nos idioticon. Cordials ingrazchamaints per tuot quai ch'el prestet in quaists 7 ans da düra lavur. Possa sia nouva professiun al portar furtüna e sodisfacziun.

In cuntrast culla solita tradiziun, la Suprastanza da la Società retoromantscha, uschè cussgliada per divers motivs da la Cumischiun filologica e da la redacziun, renunziet per intanta ad üna nouva nomina e distribuit tschertas lavuors d'excerptiun e d'oter gener tanter collaboratuors domiciliats quà e là. Il nouv experimaint nun avet infin uossa quel success cha la redacziun s'impromettaiva dad el, ma las vistas sun uossa megldras. La situaziun ais tala in quaist mo-

maint ch'i nun ais leiv da tour üna deliberaziun definitiva sainza ris-char d'as privar da tschertas bunas perspectivas chi as preschaintan pel prossem avegnir.

Per las lavuors fattas quaist an poss am referir al rapport general publichà in quaist tom suot il titel «Il Dizionario rumantsch, Cuorta orientaziun etc.» ed am cuntentar d'ün pêr concisas indicaziuns.

La revisiun da nossas 200 e passa s-chacclas e la compilaziun da tuots ils infinits avis (Hinweise) manzunats in la surnomnada «Cuorta orientaziun pag. 177 gnit fortünadamaing manada a fin da Gfra. Clara Natsch. Ella podet dal mais d'october innan as dedichar ad ün'otra lavur ch'eu manzunerà in il cuors da quaist rapport.

La ret rappreschentada tras la congiunziun dals puncts (cumüns) previs per dumandar oura il material linguistic da nossas valladas ais ün pa irregulara. Da tschertas varts sun las anzas plü largias ed utro plü strettas. Tscherts lous da grand'importanza sco Flem e Sevgiein nun figüraivan tanter quaists puncts. Nus chattettan in Sar Gion Fontana e Sar redactor G. Demont duos excellentas forzas per responder a tuot il questunari da 1650 paginas pels duos cumüns manzunats. Sar Gion Fontana ans tramettet fingià ün pêr milli fögliets cun talas respostas.

Ils 28 faschs da questunaris chi trattaivan ils pronomi e la conjugaziun sun uossa eir cumplettamaing concentrats ed ans procurettan diversa milla zettels. L'uscheditta concentraziun dal material dat aint dals correspondents ais uossa dimena cumplettamaing ultimada. Cun ella ais ün nouv chapitel rivà a sia conclusiun e nus vezzain via plü s'approsmar il momaint da la redacziun. (Cuorta orientaziun pag. 175.)

Excerptziun (Cuorta orientaziun pag. 178): La Bibla granda sursilvana gnit squasi cundütta a fin cun amo var 5000 zettels. Tanter oter ans mettettan nus quaist an vi dad ün text chi ais ün dals plü importants e difficultus in sia spuogliaziun. Quai ais Decurtins II. El cuntegna tuot la part folcloristica da la Surselva, custüms e modas, jous, superstiziuns, trablas, raquints populars, novellas, ingiavineras, proverbis, reglas da paurs etc. Infin uossa and trettan nus var 1300 fögliets. Ils texts ils plü

importants e richs per la part scientifica sun: ils Saggi ladini da Ascoli, Archivio glottologico I e la Raeto-romanische Grammatik da Theodor Gartner uossa spuogliats cumplettamaing, l'ün cun 2300 bigliettins, l'oter cun 900. Il cas voul ch'eu sto metter dasper'a quaistas ponderusas ouvras meis pouver «Ueber Aemter und Würden in romanisch Bünden» cun 600 bigliettins. Da la litteratura veglia pigliettan nus la Cronica Rhetica da Nuot Schucan, 1742 cun 600 zettels, Linard, Cudaschet da Cufüert et cosolaziun incunter tuotta crusch etc. 1682 cun 450 zettels, Mengia Vieland a Ouvvretta musicala cun var 30 fögliets. — Granda ricchezza da material original ans sporschet il roman «Amicizia ed Amur» da Giovanni Mathis cun var 1100 zedlas. — Aviand eu fin già avant ans suottastrichà üna buna part da las paginas our da la prüm'ediziun (Dumengia d'saira 1886) stovet eu cun-continuar cun tala, tant cha l'indicaziun da las paginas corre-spuonda a quaista e na alla nouva ediziun procurada da Pei-der Linsel e chi tschert as chattess in plü blers mans.

La lavur principala durant il cuors da quaist an füt per nus la classificaziun d'üna buna part dal grand bloc da 90,000 e plü zedlas manzunä in mia «Cuorta survista», pag. 177. Eu and pigliet var 65,000 fögliets e finit cumplettamaing la prüma classificaziun (tuot ils plets chi cumainzan cun **a**, tuot quels cun **b**, quels cun **c** etc.). La seguonda provet eu da surlaschar a Gfra. Dr. Clara Natsch. Davo precisa instrucziun savet ella bod dal tuot independenta-maing da mai manar ün bun toc inavant quaista seguonda ordinaziun (**ab**, **ac**, **ad** etc.) ed arrivet fin al custab **I**, fand usche üna buna metà da la lavur. I füss da grand avantach per l'avanzamaint da l'ouvra, scha quaista giuvna conscien-ziosa ed exacta, chi ha uossa üna discreta pratica, podess cul temp surtour la granda part da las lavuors da classifi-caziun. Il temp ch'ella po dedichar al Dizionari as restren-scha pür massa pü vi'e plü fich, aviand ella stovü surtour davoman pensums plü grands in sia scoula.

